

Ann-Helén Laestadius
f u r a t

Traducere din limba suedeză
și note de Gabriella Eftimie

POLIROM
2024

Golbmalogiokta

Lasse era mort. Își făcuse felul.

Hanna nu îndrăznea să-i spună pe nume, să accepte că s-a sinucis. Trecuseră deja două săptămâni de-atunci, dar ea tot nu putea să vorbească despre ce făcuse el. Doar în fața preotesei a reușit să rostească fraza, pentru prima dată. Că și-a făcut felul.

Era acolo, culcat în dricul din fața mașinii lor. În sicriu. Minte ei nu putea să priceapă un astfel de lucru. Uneori avea senzația că amorțește acolo, pe scaun. Ante conducea, dar se uita mai mult la ea, nu la drum. Pe bancheta din spate stătea Anna-Stina, mută și roșie la față de plâns. Ar fi trebuit să-i întindă mâna și s-o consoleze, dar nu se simțea în stare.

Îl ridicaseră de la pompele funebre din oraș și se duceau la înmormântare. Mergeau în spatele lui, spre sat. Părul blond al preotesei se întrezărea din când în când pe scaunul din dreapta șoferului, în dric. Hanna îi rugase expres să i-o trimită pe Carin Gustavsson. Nu-i păsa câtuși de puțin de protestele creștinilor revoltați care nu voiau să vadă o femeie preot în biserica lor. Carin îl cunoscuse pe Lasse, stătuseră de vorbă după tabăra pentru confirmanți și el i-a spus atunci Hannei că Gustavsson era altfel decât ceilalți preoți, că te asculta și mai era și amuzantă. Așa că Hanna a ales-o pe ea și spera să zică ceva despre Lasse, să-i dea o explicație pentru ce s-a întâmplat. Că trecuse

Îi dăduseră iar lacrimile și o durea gâtul tot chinându-se să nu scoată niciun sunet. Ante își lăsă mâna pe piciorul ei și apăsă ușor.

— Respiră, spuse el.

Lasse nu lăsase niciun bilețel, nicio explicație, dimpotrivă, păruse vesel la telefon când o sunase în ziua dinainte. Gândurile i se întorceau în buclă la aceeași întrebare. De ce?

Se uită în oglinda retrovizoare. Se adunaseră atâtea mașini, că nici nu vedea capătul cozii. Cum să supraviețuiască unei asemenea zile? Nu voia să se uite când oamenii ăia coborau sicriul în groapă. Gândul o sperie și mai mult și trebui să se agațe de mâna lui Ante. Nu reuși să-și înăbușe scâncetul din gât.

— Trage aer în piept, spuse Ante și îi arată cum să facă, iar Hanna îi urmă exemplul. Și dă-l afară încet.

Respirară împreună, la unison. Lung și adânc.

Anna-Stina începu să plângă din nou pe bancheta din spate și Ante își desprinse mâna din strânsoarea Hannei și o bătă ușor pe picior.

— O să fie bine, o să fie bine, repetă el.

Golbmalogiguokte

Sicriul fu așezat în mijlocul aranjamentului din crengi de brad, în curtea casei lui Ante și a Hannei. Era alb, simplu, fără coroane de flori. Mattias nu se simțea în stare să se uite la el. Nu știa pe ce să-și fixeze privirea. Ante o susținea pe Hanna. Fața ei era schimonosită de durere. Mattias nici nu voia să se gândească la cum arăta fața lui. Și-o simțea complet încremenită.

Cumnatele lui Lasse și câteva rude mai în vârstă răsfoiau niște foi. Urmau să cânte psalmi în limba sami. Dar cei mai mulți cunoșteau versetele pe de rost și, oricum, bătrânii nu știau să citească în limba lor.

Mattias o privi pe preoteasă, care stătea în fața lor, fără să spună nimic. Avea să ia cuvântul mai târziu, la biserică, acum mortul se întorcea acasă pentru ultima oară. Dar asta nu era casa lui Lasse!

Elsa se ascunsese după siessá. Koltul ei de un albastru intens flutura în vânt. Fularul abia se vedea sub geaca matlasată și își pusese risku-ul, broșa lustruită. N-avea mănuși și cu dreapta strângea ceva în buzunarul gecii. Unna oabba era palidă ca ceara. Până și buzele îi erau palide, aproape străvezii.

Doar câțiva bărbați cântau și în rest predominau vocile femeilor, subțiri și tremurătoare.

Mattias văzu că áhkku nu cântă. Își ținea buzele strânse și se holba drept înainte, spre drum. Broșele ei fuseseră prinse

în grabă. Mama se oferise s-o ajute, dar áhkku dăduse din mâini, iritată. Toți ceilalți erau îmbrăcați impecabil. Broșele formau un rând perfect drept pe piept și șalurile le drapau umerii fără nicio încrețitură. Panglicile pantofilor erau aranjate perfect simetric și fiecare nasture, cataramă sau broșă de argint era lustruită. Perfect, nu? Mattias detesta tot tabloul acela. Dar nici el nu era mai breaz, îmbrăcat în koltul lui, cu spatele drept, arătând la fel ca toți ceilalți.

Biserica era arhiplină. Kolturile străluceau, broșele reflectau lumina candelabrelor. Era cald și aerul, închis, iar zăpada topită sub tălpile lor formase băltoace ici-colo.

Mattias nu era în stare să-și privească prietenii în ochi. Fetele plâneau cu sughițuri și se sprijineau una de cealaltă în bănci. Femeile plâneau în hohote, lamentându-se insuportabil. Îi venea să urmeze exemplul Elsei și să-și astupe urechile. Bărbații plâneau foarte discret, cei mai mulți nu plâneau deloc. Tata își șterse obrazul cu un gest smucit. Ante o ținea în brațe pe Hanna, ai cărei umeri tresăltau din când în când.

Elsa nu voia să-și dea jos haina și mama îi șoptea ceva, iritată. Lui Mattias îi venea să i-o smulgă. Până la urmă se dădu bătută, dar continua să țină o mână în buzunar. Își recăpătase culoarea în obraji de la căldura din biserică. Băncile de lemn cu spătarele bombate erau foarte incomode pentru cei mici și Elsa își încrucișă picioarele și se așeză cu genunchii îndoți. Mama oftă, dar probabil că nu se simțea în stare să comenteze.

Se sili să se uite la poza zâmbitoare a lui Lasse de deasupra sicriului. Era imposibil să găsești o altfel de poză, pentru că el zâmbea în toate. Probabil că așa voia să-și aducă lumea aminte de el. Dar acum nimeni nu mai credea în zâmbetul lui. Mattias încercă să-și controleze respirația și-și trecu palmele peste pantalonii din piele croiți de áhkku. De ce nu deschidea nimeni o fereastră? Simțea că moare de cald.

Florile de pe sicriu și de pe altar împrăștia un parfum sufocant. Preoteasa ținea Biblia cu mâini sigure. Se uita drept la el, zâmbind ușor, și Mattias o fixă cu privirea. Nu zâmbi, la dracu'! De ce dracu' zâmbești? Preoteasa păru să-și piardă cumpătul o clipă, de parcă i-ar fi citit gândurile.

Organistul începu să cânte și Mattias simți că urăște până și orga. Melodia îl făcu să plângă din nou. Elsa tăcea lângă el și ochii îi străluceau.

Când și ultimul ton se stinse, preoteasa trase adânc aer în piept și începu să vorbească. Despre Lasse al lui.

Hotărâseră ca prietenii lui Lasse să ducă sicriul, dar Mattias nu făcea parte dintre ei. Ar fi vrut să protesteze, să spună că ar fi fost normal să fie printre ei. Să-l îmbrâncească pe tipul din față cu lacrimile șiroind pe obraji. Mattias l-ar fi purtat pe Lasse pe umerii săi puternici fără să plângă în halul ăla.

Afară era frig și lumea tremura pe lângă el. Lui Mattias nu-i era deloc frig. Mama îi puse mâna pe umăr, dar el se feri. Privi sicriul care dispărea încet în pământ. Elsa făcu doi pași în față, apoi un pas înapoi.

Printre femei se auzea un murmur, încercau să aleagă un psalm potrivit în limba lor. Vocile șovăiră la început, la fel ca mai înainte, dar apoi prinseră curaj.

Hanna atârna ca o păpușă de cârpă între Ante și mama. Epuizată și cu fața golită de expresie. Mama o mângâie pe obraz și îi șopti ceva la ureche. Elsa părea să fi profitat de lipsa de supraveghere, pentru că dispăruse. Mattias o zări lângă perete, cu spatele la ei și cu umerii strânși. Ar fi trebuit să aibă mai multă grijă de ea, dar nu se simțea în stare.